

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 647/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Danielou Ježovou, LL.M., PhD., advokátkou, Javorinská 13, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-8C/41/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-8C/41/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-8C/41/2019 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv na spravodlivé súdne konanie a prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v civilnom spore, z ktorého výkon súdnictva prešiel na mestský súd. Žiada mestskému súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a priznať mu finančné zadost'učinenie 1 000 eur.

II.

2. Bývalá manželka s'ťažovateľa sa proti s'ťažovateľovi žalobou z júna 2019 domáha vyporiadania ich bezpodielového spoluvlastníctva. V auguste 2019 sa k žalobe vyjadril s'ťažovateľ, v septembri 2019 žalobkyňa podala repliku a v novembri 2019 s'ťažovateľ dupliku. V decembri 2019 sa žalobkyňa vyjadrila k duplike s'ťažovateľa, ku ktorému sa v januári 2020 vyjadril s'ťažovateľ.

3. V novembri 2021 bolo nariadené pojednávanie na 18. január 2022, ktoré bolo po výsluchu strán odročené na 17. marec 2022. To bolo na žiadosť s'ťažovateľa pre zaneprázdnenosť znalca, ktorý mal vypracovať znalecký posudok, odročené na 28. apríl 2022. I toto pojednávanie bolo odročené na žiadosť žalobkyne na účely oboznámenia sa so s'ťažovateľom predloženým posudkom. Na ďalšom pojednávaní 2. júna 2022 súd vypočul strany a na výsluch svedka pojednávanie odročil na 14. júl 2022. To však bolo na žiadosť s'ťažovateľa pre krátkosť času na oboznámenie sa so žalobkyňou predloženým posudkom odročené na 6. september 2022, kde po výsluchu strán bolo pojednávanie odročené na 25. október 2022 na vyhlásenie rozsudku.

4. K vyhláseniu rozsudku však nedošlo a pojednávanie bolo odročené na 6. december 2022. O odročenie tohto pojednávania požiadala žalobkyňa pre zmenu advokáta a advokátka s'ťažovateľa pre kolíziu pojednávaní. Okresný súd preto konanie v novembri 2022 prerušil. O pokračovanie v konaní požiadal s'ťažovateľ už v decembri 2022. Okresný súd v apríli 2023 nariadil pojednávanie na 11. máj 2023, ktoré bolo na žiadosť advokátky s'ťažovateľa pre kolíziu pojednávaní odročené na 27. júl 2023. I toto pojednávanie bolo odročené na žiadosť advokátky s'ťažovateľa pre jej vopred plánovanú dovolenku. Po odročení pojednávania nariadeného na 12. september 2023 s cieľom rozhodnutia o zmene žaloby bolo na účely výsluchu znalcov pojednávanie odročené na 10. október 2023. To však bolo pre dovolenku sudcu zrušené.

III.

5. S'ťažovateľ zvyrazňuje, že v konaní bolo nariadených 12 pojednávaní, z ktorých sa realizovalo len šesť, no stále vo veci nie je rozhodnuté. Konanie trvá viac ako štyri roky, čo spôsobil okresný súd najmä nesprávnymi procesnými úkonmi v posledných dvoch rokoch. Namieta, že neboli dodržané dôvody odročenia pojednávaní a neboli dané dôvody na prerušenie konania. Z týchto čiastkových nesprávností a dlhotrvajúceho postupu okresného súdu vyvodzuje porušenie svojich ústavných a základných práv. Poukazuje na to, že od rozvodu žalobkyňa užíva spoločný byt a on je odkázaný na nájmy, keďže nové bývanie si mieni zabezpečiť z toho, čo mu vyplatí žalobkyňa, a z hypotéky, ktorú si z dôvodu, že ho žalobkyňa doteraz nevyplatila, nemôže zobrať. Dĺžkou prietahov odôvodňuje aj žiadosť o priznanie finančného zadost'učinenia.

6. Okresný súd uznal prietahy, ktoré boli zapríčinené subjektívnymi aj objektívnymi okolnosťami.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

8. Rozhodovanie všeobecných súdov o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti. Vec sťažovateľa nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Skutkovú zložitosť možno badať v potrebe oboznámiť sa s množstvom listín. K tomu však treba uviesť, že súd konanie neskoncentroval, čím umožnil stranám opakovane predkladať nové dôkazy k nezmeneným skutkovým tvrdeniam. Správanie strán nebolo optimálne, no okresný súd nevyužil procesné nástroje na elimináciu tohto prístupu. Správanie strán, keď krátko pred pojednávaniami doručovali vyjadrenia s dôkazmi, ku ktorým sa protistrana chcela vyjadriť, a ich žiadosti o odročenie pojednávania čiastočne ovplyvnili celkovú dĺžku konania. Sťažovateľ až dva a pol roka po podaní žaloby zabezpečil znalecký posudok. Sťažovateľ len desať dní pred pojednávaním, ktoré bolo nariadené podľa jeho požiadavky na základe časových možností znalca, zadal znalcovi objednávku na posudok, ktorý ho predložil len štyri dni pred pojednávaním. Takmer päťmesačnú dĺžku konania ovplyvnenú zabezpečením posudku treba pričítať sťažovateľovi.

9. Po plynulom doručovaní žaloby a vyjadrení až do nariadenia prvého pojednávania bol okresný súd rok a osem mesiacov celkom nečinný. Postup okresného súdu, keď na pojednávaniach len opakovane vypočúva strany bez akéhokoľvek ďalšieho dokazovania, je neefektívny, nehospodárny a zbytočný. Nesústredenosť okresného súdu možno badať v tom, že až po troch rokoch od predloženia zistil, že listinný dôkaz je nečitateľný. Tiež v tom, že až po pol roku od predloženia druhého znaleckého posudku a vedomosti o namietaných rozporoch v posudkoch sa ich rozhodol odstrániť výsluchom znalcov, hoci medzitým už viackrát pojednával. Okresný súd ani na pojednávaní, na ktorom si sám určil, že rozhodne, nerozhodol, ale odročil ho na výsluch znalcov, ktorých na nasledujúce pojednávania nepredvolal. Až takmer po roku ďalšie z pojednávania odročil opäť pre potrebu predvolať znalcov, na ktorých predvolanie aj napriek tomu, že napokon bolo pojednávanie zrušené pre dovolenku sudcu, nedal ani len pokyn. Hoci okresný súd nariaďoval pojednávania, z ktorých polovica sa konala a len jedno bolo zrušené z dôvodu na strane súdu, jeho postup bol nekoncentrovaný a len navonok sa javiaci ako plynúci.

10. Namietané konanie o pre sťažovateľa významnej veci trvá štyri a pol roka. Na to mal najviac vplyv nesústredený postup okresného súdu, ktorým došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Preto bolo v tejto časti ústavnej sťažnosti vyhovené a mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby konal bez zbytočných prietáhov. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, postup súdu, správanie a význam sporu pre sťažovateľa mu bolo podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 1 000 eur.

11. K námietke porušenia ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru treba uviesť, že k ich porušeniu dochádza iba v prípadoch extrémnych prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym a dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Tak tomu v prípade sťažovateľa nie je. Pritom je bez významu posudzovať jednotlivé neefektívne postupy a rozhodnutia okresného súdu. Do týchto výsledkových práv môže byť procesným rozhodnutím zasiahnuté len výnimočne. Tak tomu vo veci sťažovateľa spor nekončiacim uznesením o prerušení konania nebolo. Sťažovateľom namietané prerušenie konania malo zanedbateľný vplyv na celkovú dĺžku konania. Preto nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené v časti namietaného porušenia práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

12. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátkou. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokátka sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 530,86 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu